

> Foorumiesitys, sali 14, perjantai 23.4.2010, klo 11.00-11.30

Unelma pedagogisesta verkko-oppimisesta avoimessa yliopistossa
Hämäläinen Raija, Arvaja Maarit ja Lampinen Jarkko, Jyväskylän yliopisto / Koulutuksen tutkimuslaitos
Valleala Ulla Maija, Jyväskylän yliopisto / Avoin yliopisto

Sosiaalisesti jaettu osaaminen ja siihen liittyvät neuvottelu- ja ongelmanratkaisutaidot ovat yhä tärkeämmällä sijalla tulevaisuudessa. Viimeaikaisen tutkimuksen mukaan tietokoneavusteinen yhteisöllinen oppiminen voi parhaimmillaan olla tiimien ja verkostojen yhteisöllistä tiedon luomista, koordinoitua yhdessä työskentelyä, sitoutumista asetettuihin tavoitteisiin ja toiminnan jaettua arviointia. Erityinen sija tietokoneavusteisella yhteisöllisellä oppimisella on avoimen yliopiston opetuksessa, jossa opiskelijoilla harvoin on mahdollisuuksia kasvokkaiseen tapaamiseen.

Nykyisin suuri osa Jyväskylän yliopiston avoimen yliopiston opetuksesta tapahtuu verkossa. Kasvatustieteen ja aikuiskasvatustaitteen aineopinnot on systemaattisesti rakennettu verkkoperustaiseksi. Tällöin on noussut keskeiseksi kiinnittää erityistä huomiota pedagogisiin lähtökohtiin ja ohjaukseen. Opetuksen suunnittelussa on huomioitu, että mahdollisuuksista huolimatta tietokoneavusteinen yhteisöllinen oppiminen on haasteellinen ja monimuotoinen prosessi. Avoimissa verkko-oppimisympäristöissä ilman opettajan ohjausta tai sosiaalisen yhteisön tukea tapahtuva opiskelu johtaa usein opiskelijoiden välisten suorituserojen kasvuun. Tutkimuksissa on havaittu, että täysin vapaa yhteinen työskentely ei yleensä takaa korkeatasoista oppimista, joten tuloksellisen vuorovaikutuksen aikaansaamiseksi on oppijoiden työskentelyprosessia tarpeellista ohjata. Uusimpien tutkimusten mukaan tehokas tapa ohjata oppijoiden yhteisöllistä työskentelyä on vaiheistaa oppijoiden toimintaa. Vaiheistaminen voidaan ajatella käsikirjoituksena, jonka avulla toimijoille suunnitellaan erilaisia toiminnan rooleja ja ohjataan toiminnan järjestystä oppimistilanteessa.

Tässä esityksessä kuvataan Jyväskylän yliopistossa toteutettavaa oppimistutkimusta, jossa avoimen yliopiston verkkokurssin suunnittelussa hyödynnettiin pedagogisen vaiheistamisen periaatteita. Lisäksi kurssilla integroitiin sosiaalisen median työvälineen ja Peda.netin oppimappityökalun käyttöä. Yhteisölliseen oppimiseen keskittyvän kurssin aikana opiskelijoiden (N=30) verkko-oppimista vaiheistettiin vastavuoroisen ymmärtämisen lähtökohdasta. Kurssin alussa opiskelijat perehtyivät yhteisöllisen oppimisen lähtökohtiin ja sitä koskevaan tutkimukseen. Koska osa materiaalista oli vaikeaa, ymmärtämisen tukena käytiin verkkokeskusteluja asiantuntijaryhmissä. Tämän jälkeen työskentely jatkui pareittain ja opiskelijoilla oli käytettävissä toisiaan täydentävää oppimateriaalia, joita yhdistellen heidän tuli luoda uutta tietoa. Uuden tiedon luomisessa verkkokurssilla käytettiin pareittain tehtävää käsittekarttaa. Käsittekartassa parien tavoitteena oli yhdistellä ja vertailla verkkokurssin materiaaleista ja keskusteluista saatua tietoa.

Esityksessämme arvioimme verkkokurssin ohjauksen toimivuutta erityisesti vastavuoroisen ymmärtämisen näkökulmasta. Lisäksi arvioimme edellä mainitun vaiheistamisen ja käsittekarttatehtävän soveltuvuutta yhteisen tiedonrakentamisen välineenä. Tämän lisäksi pohdimme kriittisesti avoimen yliopiston verkko-oppimiseen liittyviä haasteita ja tulevaisuuden mahdollisuuksia.